

פרשת פנחס

העוסק בצורכי ציבור כל מעשיו יהיו לשם שמים בלבד ולטובת הציבור ואז יזכה להצלחה

העוסק בצורכי ציבור צריך שכל מעשיו יהיו לשם שמים ולא שום אינטרס אישי אלא רק את טובת הציבור ואז יזכה להצלחה.

משה רבנו מחפש מנהיג לעם ישראל עם מידות מיוחדות כפי שכתוב בפסוק: "אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְיִצְיָאם וְיָבִיֵאם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' בְּצִאָן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה". ומפרשה זו למדים מהם הדברים שמנהיג צריך שיהנה בהם:

א. שיהיה סבלן כפי שמובא ברש"י: "א-ל א-לוקי הרוחות" רש"י כותב: למה נאמר כך? אמר לפניו: ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, והם אינם דומים זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהיה סובל כל אחד ואחד לפי דעתו.

כתב הרש"ל (ים של שלמה חולין פרק ו סימן כ): "ואומר אני, לא רק זו שלא יתגאה הפנחס על הציבור, אלא צריך לקבל עליו להיות סבלן, שומע חרפתו ואינו משיב, כמו שאמר המקרא (דברים א יב) "טרחכם ומשאכם וריבכם", משה רבנו לא התלונן בכל זה אלא שלא ישא לבדו, כמו שאומר המקרא, איכה אשא לבדי וגו'. ודומה לזה הגבאי הממונה, צריך לסבול גם מן המחרפים והמקללים, כמו שכתב המרדכי שיותר זכות גדול הוא לו שיחרפוהו, ממה שיברכו אותו, כדאמר בירושלמי. עיי"ש".

ובכלל סבלן שיהיה ענוותן, שלא יתגאה על הציבור כלל אלא אך ורק לשם שמים. רש"י מבאר על הפסוק: "והאיש משה ענו" כותב רש"י: סבלן. משה רבנו, רבן של כל הנביאים השתבח דווקא במידת הענווה. נחשון בן עמינדב בקרבנות הנשיאים לא מוזכר אצלו תואר נשיא כמו שאר הנשיאים, מסביר אור החיים ואומר שזה לספר בשבחיו שלא היה מחשיב עצמו כנשיא אלא כאחד מבני השבט, שלא היה מתנשא עליהם כלל והייתה לו ענוה יתרה.

מסופר על הרב משה פיינשטיין זצוק"ל בהיותו מחלך פעם ברחוב, שמע רבי משה פיינשטיין קול קורא: "משה משה!" בהביטו סביב, ראה כי זהו קולו של מכר, אשר ישב ליד הגה מכוניתו. מבלי להניד עפעף, נגש רבי משה אל המכונית. האיש הבין שרבי משה חשב שהקריאה הייתה מכוונת אליו והסמיק מרב מבוכה. הוא אמר: "תוך כדי נהיגה הבחנתי בבני משה, פה ברחוב, לא הייתי מעלה בדעתי לקרוא לראש-הישיבה בצורה כה פשוטה. נוסף לכך, לו הייתי מבקש לדבר עם ראש הישיבה, הייתי יוצא ממכוניתי ונגש אליו. לא הייתי מהין לבקש מראש-הישיבה כי יסור אלי..." רבי משה הבטיחו נאמנה כי אין לו סיבה לדאגה: "זה שנים רבות שאני מייחס כל משמעות לדברים הללו." (ספר "רבי משה פיינשטיין")

ב. שיוצא בראש העם בזמן המלחמה, היינו, שיהיה הראשון שנושא בעול עם הציבור שבכך מראה שהוא מרגיש את צרת הציבור וחש את צרת הציבור.

מסופר על החפץ חיים שבזמן המלחמה ראתה אותו אשתו שהוא ישן על הרצפה שאלה אותו: "מדוע אתה עושה כך?" אמר לה: "חיילים יהודים נמצאים בקרב, שוכבים על עפר. לא מלאני לבי לישון על מיטה".

וכן מסופר על האדמו"ר מוויזניץ האמרי חיים כשהיה מתכופף כדי להיכנס לרכב כאב לו מאד ואמר שקוייטל (הפתק שהיהודי מבקש בו ברכה לצרותיו) יותר כואב מכאב זה.

וכן מסופר על הבא סאלי שכשבאו אליו אנשים היה כל כך כואב את כאבם עד שאמר שהוא מוכן שיחתכו שתי ידיו כדי שבעיית המתברך תפטר.

כותב המסילת ישרים כי אין הקדוש ברוך הוא אוהב אלא למי שאוהב לישראל, וכל מה שמגדיל האדם אהבתו לישראל, גם הקדוש-ברוך-הוא מגדיל אותו ועושהו רועה ישראל.

כתוב ב'מכילתא': "משום מה זכה יהודה למלכות! כשעמדו שבטים על הים, זה אומר 'איני יורד לים תחלה! זה אומר 'איני יורד לים תחלה!' מתוך שהיו נוטלים עצה אלו מאלו. קפץ נחשון בן עמינדב ושבטו אחריו לתוך גלי הים, לפיכך זכה למלכות מכאן שהמסר נפשו על הציבור וזכה להנהיגם!"

ג. שיהיה בעל זכויות. שיוכל בזכויותיו להגן על עם ישראל.
ד. אשר רוח בו. רש"י אומר: "כאשר שאלת- שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד. כלומר, שיוכל להסתדר עם כולם קשים בקלים. כתוב במדרש שהקב"ה ציוה למשה ואהרן להנהיגם במצרים: "וַיֵּצֵאוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'". אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּנֵי סִרְבָּנִים הוּ, רָגְזְנוּ הוּ, טָרְחְנוּ הוּ, עַל מִנָּת כִּן תִּהְיֶי מִסְקָלִים עֲלֵיכֶם שִׁיחִיו מִקְלָלִין אֶתְכֶם, שִׁיחִיו מִסְקָלִים אֶתְכֶם בְּאֶבְנִים.
ה. אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ראיתי מבארים היינו שהמנהיג ינהיג את הציבור ולא שהציבור ינהיג אותו. שהמנהיג יצא לפניו ויעבור, מסביר רבי ישראל סלנטר את

דברי חז"ל: "פני הדור כפני הכלב"- 'הכלב' הכוונה למנהיגי הדור (שמנהיגים בעניינים גשמיים) שהם דומים לכלב, כלב הוא הולך לפני אדונו, נראה שהוא מנהיג את אדונו אבל בפרשת דרכים הכלב מחכה לראות איפה אדונו הולך. שם רואים שהמנהיג הוא האדון ולא הכלב. הוא הדין בעקבתא דמשיחא שנראה שהמנהיגים מנהיגים את הציבור אבל אליבא דאמת הם כל הזמן מסתכלים אחורה לעשות דברים למצוא חן בעיני הציבור אף על פי שאין ראוי לעשות במקרים אלו את טובת הציבור כגון שבעתיד מעשה זה רק יזיק יותר וכדו'. וכן המנהיג צריך להיות מנהיג ולא מונהג ולא לחשוש מאנשים תקיפים דלא מעלי.

ו. ולא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה. לכאורה מספיק לומר כצאן ללא רועה מה הפירוש "אשר אין להם?" מבאר הלקח טוב שיש מנהיג שכל הנהגתו היא לטובת עצמו ואין טובת העם עומדת לנגד עיניו כלל וכשהאינטרס האישי שלו מתנגש עם טובת הציבור הוא יעדיף את טובתו על טובת הציבור. ציבור שיש לו מנהיג כזה הוא כציבור ללא מנהיג כיוון שכל הציבור הוא אמצעי ועזר למילוי רצונותיו, עוצמתו, כספו וכבודו. לכן משה רבנו ביקש שלא יהיה מנהיג שרואה בהנהגת הציבור רק את טובתו שאם המנהיג רואה רק את האינטרס שלו הרי הציבור "כצאן אשר אין להם רועה" יש רועה, יש מנהיג אבל זה כאלו ציבור ללא מנהיג ולכן הם כצאן אשר אין להם רועה.

משה רבנו מחפש מנהיג שרואה רק את טובת הציבור ולא מעניין אותו כבודו וטובת עצמו כלל לעומת טובת הציבור.

כמו משה רבנו שהתפלל על עם ישראל בחטא העגל ואמר לקב"ה: "אם אינך שומע תפילתי מחני נא מספרך אשר כתבת" וכיון שיצא מפיו של משה רבנו לכן בפרשת תצווה לא מוזכר משה רבנו. שמו אינו מופיע אף על פי שמפרשת 'שמות' ועד 'וזה' הברכה אין פרשה שמשה רבנו לא מוזכר.

וכן מסופר במסכת עבודה זרה דף ח': "אמר רב יהודה אמר רב: ברם זכור אותו האיש לטוב ורבי יהודה בן בבא שמו, שאלמלא הוא בטלו דיני קנסות מישראל, שגזרה מלכות הרשעה גזרה: כל רב הסומך תלמיד יהרג, וכל הנסמך ייהרג, ועיר שסומכין בה תחרב, ותחוס שסומכין בו עקר; מה עשה רבי יהודה בן בבא? הלך וישב בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות בין בי תחומי שבת, בין אושא לשפרעם, וסמך שם חמשה זקנים: ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ור"ש ורבי אלעזר בן שמוע, ורב אויא מוסיף: אף רבי נחמיה; כיון שהכירו בהם אויבים, אמר להם: בני, רוצו! אמרו לו: רבי, ואתה מה תהא עליך? אמר להם: הריני מוטל לפניכם כאבן שאין לה הופכין; אמרו: לא זוז מכם [הרומאים] עד שנעצו לגופו ג' מאות לולניאות של ברזל ועשאוהו לגופו ככברה! רבי יהודה בן בבא מסר נפשו ממש כדי להעמיד את הסמיכה בישראל.

וכן מסופר על החפץ חיים שתלמידו חלה במחלה חשוכת מרפא, ל"ע. הלך התלמיד לחפץ חיים שיברכו. אמר לו החפץ חיים שילך לת"ח פלוני ויברך אותו ויתרפא וכך עשה והבריא. התנה איתו החפץ חיים לא לספר לאף אחד כיצד הבריא. לאחר הרבה שנים חלתה גיסתו של אותו תלמיד גם כן באותה מחלה והפצירה בו אשתו שיגלה לה מה עשה כדי שיעשו גם הם ולבסוף גילה לה. מיד לאחר מכן חזרה אליו המחלה. החפץ חיים היה אז זקן ותלמידו בא אליו שנית שיברך אותו. אמר לו החפץ חיים: "אז צמתי עליך ארבעים תעניות שתבריא ואילו עכשיו זקנתי ואיני יכול לצום". ממעשה זה רואים שלא רק שלא לקח את הכבוד לעצמו שריפא מחלה חשוכת מרפא ל"ע אלא גם צם עליו 40 תעניות. היה מוסר את נפשו אפילו בשביל יחיד ולא מחפש את טובתו כלל, כל כבוד ולא כלום!

כתוב במסכת אבות פ"ב מ"ב: "וְכָל הַעֲמִלִים עִם הַצִּבּוּר, וְהָיוּ עֲמִלִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שְׁמִים, שְׂזָכוּת אֲבוֹתָם מִסְּעֻתָּם וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת לָעַד. וְאַתָּם, מַעֲלֶה אֵינִי עֲלֵיכֶם שֶׁכָּר הִרְבָּה בְּאֵלוּ עֲשִׂיתֶם" כותב רע"ב: "כל מי שעוסק בצרכי ציבור יהיו עמלים לשם שמים וכשתצליחו תדעו שזה לא בזכותכם אלא בזכות אבותם של אלו ולמרות שלא בזכותכם הגעתם לכך אני מעלה עליכם כאלו אתם עשיתם את הכל אבל התנאי להצלחה- לשם שמים!"

המאירי כתב (יומא כב ע"ג): "אין ראוי להעמיד פרנס על הציבור אלא מי שנודע במידותיו, עניו ושפל רוח וסבלן, מפני שהוא צריך להתנהג עם הבריות בדרכים משתנים לכמה גוונים, זה בכה וזה בכה, ולהתאבה עם כל אחד מהם כפי מידותיו". וכתב עוד שם: "לעולם יהא אדם נאמן בכל עסקיו, ולכל אדם. וכל שיעשה כן, יהא בטוח שנכסיו מצליחים, כמו שאמרו (נדה ע"ב): הרוצה להתעשר - יתעסק באמונה, ולא אמר יתעסק באמונה לחברו, אלא לכל אדם שבעולם. ואף במשלי החכמים אמרו: היושר - הכנת העושר. ואף על פי שמדת הנאמנות משובחת בכל אדם, וכל אדם צריך לה, מכל מקום מי שהוא ממונה פרנס על הציבור, צריך שיהא מעוטר במידה זו עד תכלית, שלא תהא פרצה קוראתו". ע"כ.

רב חיים עוזר מה צריך לעשות רב עיר אשר יצא ובא לפנייהם

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל אמר, שהשפעת הרב על בני קהילתו איננה על ידי אמירת דרשות בלבד, אלא הכל תלוי בהתנהגותו האישית. כי רק אם הוא מתנהג כראוי, ובדרשותיו הוא מדבר "דברים היוצאים מן הלב", אז יש לו השפעה על בני העיר. וזה מה שאמר משה רבינו בפרשת נח: "אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם, והיינו שהוא ישמש לבני ישראל כדוגמה בכל עת שהוא יצא ויבוא, וזו הכוונה "איש אשר רוח בו", והיינו שדרשותיו אינן מהשפה ולחץ אלא הוא "איש רוח" שבכל חייו האישיים הוא חי כפי רצון הקב"ה. ובאמת זהו הטעם שהקב"ה ענה למשה "קח את יהושע בן נון", ומשום של יהושע בן נון נאמר בתורה "משרת משה" (במדבר י"א, כ"ח), "לא ימים מתוך האהלה" (שמות ל"ג י"א), ומשום שייחודו של יהושע היה בכך שהוא היה משרת משה ולא זז ממנו, ומחמת זה בחר בו הקב"ה למלא את מקום משה רבינו, כיון שהוא ראה את הנהגות משה ודבק בהן, וכיון שהיה מושלם בהנהגותיו לכן נבחר להיות מנהיג ישראל. וסיפר לי הגאון רבי חיים חייקל גרינברג זצ"ל – רב בק"ק קענא הסמוכה לוויילנא, שקודם שנתמנה לרבנות הלך לגאון רבי חיים עוזר זצ"ל ושאל מהו תפקידו וחובתו של רב עיר בישראל. השיב לו הגר"ח: "קודם תאמר אתה מה דעתך", והשיב לו רבי חיים חייקל, שלדעתו חובת הרב היא לדאוג לחינוך הבנים והבנות, להקים מוסדות תורה וחינוך על טהרת הקודש, להקים מקווה בעיר, לייסד שיעורי תורה, לדאוג לעירוב ולכשרות המאכלים ולהזהיר על חילול שבת. **השיב לו הגר"ח: ע"ש עוד דבר חשוב שאסור לשכחו – לדאוג לעניינים וליתומים ולאלמנות של עירו שיאהל להם כל צרכם.** כי תפקיד הרב אינו לדאוג רק לעניינים רוחניים, אלא גם לדאוג לצרכים הגשמיים של בני עירו. והוסיף עוד, שעל הכל אסור לרב לשכוח, שחלק מחובת הרבנות הוא גם לשבת ללמוד בהתמדה. כי אם רב העיר לומד בהתמדה, הדבר פועל רועם רב על בני העיר, שלמדים ממנו ומשתוקקים להיות כמותו.

לגייס בחורי ישיבות מלימוד תורה כמו לתקת את הגלגלים למרכבה

סביב שולחנו של הגאון מטשעבין הרב דב בריש ויידנפלד ישבו אורחים בלתי שגרתיים. היו אלו קציני צבא בכירים, מפקדים ואולופים. הימים היו ימים קשים מבחינה ביטחונית, וראשי הצבא התכנסו ובאו אל ביתו של הגאון, על מנת לדווח לו על המצב המורכב, ועל הצורך המיידי בכוח אדם. הם ניסו לשכנע אותו, שבחורי הישיבות חייבים לנטוש את הגמרות ואת הסטנדרים, וללמוד זיהיה לאחריו בנשק. "כבוד הרב" אמרו בפנים מורוות סבר, "אנחנו זקוקים לבחורי הישיבה בין שורות הצבא! אנא, עשה מה שביכולתך, על מנת לשלוח לצבא את בחורי הישיבות". הגאון מטשעבין האזין לדבריהם בכובד ראש, וכשסיימו הללו את טיעוניהם, פתח במשל מאלף: מעשה בעגלה רתומה לסוסים, שטיפסה בכבדות במעלה ההר. העגלה היתה טעונה במשאות כבדים, והעגלון הצליף שוב ושוב בסוסים היגיעים. אולם בסופו של דבר כשל כוחם של הסוסים, והם רבצו ותחתיהם בחוסר אונים. העגלון הבין כי אין מנוס. הוא ירד ממרומי מושבו, והחל לפרוק את המשא הכבד מן העגלה. הוא הוריד ארצה כמה שקים, וניסה לעורר את הסוסים מרצצם. אולם הסוסים לא אזרו חיל לקום ולסחוב את העגלה. לא עמדה בפני העגלון ברירה, והוא הוסיף לפרוק מן העגלה עוד ועוד משאות ושקים, עד שלבסוף נותרה העגלה ריקה. אולם גם אז מיאנו הסוסים למשוך את העגלה. תשושים היו, ולא היו מסוגלים לכך. הביט העגלון בעגלה, ועיניו אורו. "הנה, הצביע על האופנים הרוותמים את הסוסים לעגלה, 'הנה מקור הבעיה. האופנים כבדים, והסוסים לא מצליחים לגרור אותם', והוא החל לפרק את האופנים ממקומם..." "במטותא מכס" חייך הגאון מטשעבין, ודוק של עצבות כיסה את עיניו, "התבוננו, האם אינכם דומים לאותו עגלון 'פיקח'! הלא על מה עומד על העולם, ועל מה מבוסס כוחו של צבא ישראל? רק על התורה הקדושה! בחורי הישיבות, העמלים בתורה, הם הנותנים לחיילי הצבא את הכוח לנצח בשדה הקרב. האם אותם מבקשים אתם לתקן מן הספר? האם באמת חפצים הנכם להציק לאופנים, המניעים את העגלה?"

40 יום חיו לפני הזמן לתפילה בהוראת מרן הרב קנייבסקי ובנו השדך בחוברת "גיוע העמודים" אייר תשפ"ה, הביאו סיפור על בחור שאחותו הייתה מעוכבת שידוך תקופה ארוכה, וכמה שניסו לדאוג לה לשידוך, לא זז כלום. אחיה הגיע לר' חיים קנייבסקי זצ"ל וביקש ממנו שיברך את אחותו לזיווג. ר' חיים אמר לו: תתפללו על זה. הוא אמר לר' חיים: התפללנו על זה הרבה. אמר לו ר' חיים: לא מספיק שאתה מתפלל, אתה צריך גם לייקר את התפילה. איך מייקרים את התפילה??? שאל הבחור: ענה לו ר' חיים: לייקר, פירושו לבוא מוקדם לתפילה, תבוא חצי שעה לפני שמתחילה התפילה במשך ארבעים יום, ובעזרת השם, תראו ישועות בקרוב. הוא ניסה ארבעים יום לבוא חצי שעה קודם ולא כל כך הצליח, וכל פעם הוא התחיל מחדש, אחרי שהוא הצליח להקדים חצי שעה לפני התפילה ארבעים יום, אחותו מצאה את הזיווג שלה והתארסה. שמע את הסיפור הזה בחור בישיבה שגם אחותו מעוכבת שידוך ואמר אל לבחור הזה זה עבד, למה שלי זה לא יעבוד, ונכון שיכול להיות שרק בגלל שר' חיים אמר זה עבד ולא בטוח שזה יעבוד לכולם, אבל אותו בחור אמר מה יש לי להפסיד? אני אנסה. ואכן הוא ניסה, בהתחלה לא הלך לו כל כך, אבל כשהוא הצליח לעשות ארבעים יום אחותו התארסה, מדהים. את הסיפורים האלה שמע הרב ב' ואמר לעצמו: הרי גם לי יש בן שעבר את גיל השלושים... וכבר מזמן הוא יכול להיות אבא לילדים, והבעיה, שעדיין הוא לא זכה לזיווג, אולי אעשה עבור הצלחת זיווג את הסגולה הזו של להקדים בתפילה נכון, להקדים חצי שעה זה כבד עלי, כי אני מניח תפילין בבית ואומר את ברכות השחר והקרינות, אבל אני אקדים דקה בכל יום לפני שמתחילה התפילה, את התפילה מתחילה בשבע אני בדקה לשבע אחיה במקום. כמובן עטור בטלית ובתפילין ואעשה כך ארבעים יום להצלחת הזיווג של בני. הוא ממשך ומספר: התחלתי כמה ימים לבוא דקה לפני תחילת התפילה, ואחרי כמה ימים קיבלתי טלפון עם הצעה לבן שלי, מישהי שגרה כמה רחובות לידנו, ואשתי מכירה אותה, בחורה טובה ומשפחה טובה, בקיצור היה נראה שהכל מתחיל להתקדם לכיוון הפגישה. ואז לאחר כמה ימים הגעתי באיחור לתפילה... אמרתי לעצמי, לא נורא אני אמשך מכאן ולהבא. ובאותו יום קיבלנו טלפון שההצעה שהציעו לנו זה לא כל כך

אקטואלי, כיון שהם באמצע משהו... אני ישר הבנתי את הרמז, פשוט לא הגעתי בזמן כפי שקיבלתי על עצמי. המשכתי כמה ימים עם הקבלה לבוא דקה לפני, שאני כבר עטור בטלית ובתפילין, שימו לב טוב!!! אחרי כמה ימים אני מקבל טלפון שהם עכשיו פנויים להצעה, וההצעה!!! הבן שלי התחילה להתקדם לפגישות... ביום ה' 38 שאני מקדים דקה כל יום ברציפות, הבן שלי סגר וורט. [מקשיבים לקולך פרשת בהר- בחקתי תשפ"ה]

ידון לכף זכות- מאחר לתפילה בגלל אביו הנכה

יהודי יקר מספר: במניין שאני מתפלל ישנו אדם שהיה מגיע קבוע מאוחר, כל יום הוא מאחר בעשר דקות. בפעמים הראשונות אמרתי לעצמי: "אולי הוא מאחר בגלל איזה עיכוב". אבל כשהאחרון חזר על עצמו בקביעות, אז כבר התחלתי לחשוב שאותו אדם הוא מסוג האנשים שאצלם התפילה מתחילה ב- "כי בא סוס פרעה" ומסתיימת ב"ותשאני רוח" אבל אותו אדם לא היה נראה מסוג האנשים האלה, כיון שהוא היה נשאר עד סוף התפילה, והאחרון שלו היה נראה לי מזור. יום אחד איחרתי לתפילה, ואני רואה את אותו אדם ממתין עם אבא שלו שיושב על כיסא גלגלים להסעה שתיקח אותו, והבנתי, שכל יום הוא לא מאחר, אלא הוא מקיים מצוות כיבוד הורים ואז מגיע לתפילה, באותו רגע, כל ההסתכלות שלי על אותו אדם השתנתה, מאדם שלא אכפת לו מהתפילה, הסתכלתי עליו כאדם שמוכן לאחר לתפילה כדי לקיים מצוות כיבוד הורים. ואמרתי לעצמי, תראה מה זה, כל התקופה הזו אני מסתכל עליו בצורה שלילית, ובסך הכל היה חסר לי פרט קטן שהפרט הזה שינה את כל התמונה. [מקשיבים לקולך]

מעשה שהיה שחלם הרב הצדיק המקובל ר' אברהם עדס זצ"ל. שבא אליו בחלום התנא האלקי ר' שמעון בר יוחאי ואמר לו שילך לרב הצדיק המקובל הרב יהודה פתייה זצ"ל בעל מחבר ספר שער הגלגלים, רוחות מספרות, ואמר לו, שהרב פתייה כתב חיבור על הזוהר הקדוש, לכן שילך אליו וילמד איתו החיבור שכתב ויראה האם באמת החיבור נכון וטוב, ואם כן שיאמר לרב פתייה שידפיס את חיבורו ואם אינו טוב שיגנוז אותו.

קם הרב אברהם עדס והלך לרב פתייה ובא לביתו ואמר לו שבא ללמוד את החיבור שכתב על הזוהר, שאלו הרב פתייה: "מנין לך שכתבתי חיבור על הזוהר הרי הדבר אינו ידוע לאף אחד", סיפר הרב אברהם את דבר החלום וכל מה שאמר לו רשבי"י, ואכן השניים ירדו ולמדו את החיבור בבית הרב פתייה, והנה כאשר ישבו ולמדו בא ילדו של הרב פתייה הקטן והפריע להם בלימודם, גער בוא אביו ואמר לו: "תפסיק להפריע לנו" ורצה להכותו, אמר לו הרב עדס: "הנה לו, אל תכה אותו ואל תצעק אליו, מספיק הייסורים שהוא צריך לסבול", שאל אותו "איזה ייסורים", ענה לו הרב עדס ואמר לו: "הוא בא בגלגול לעולם ובגלגול הראשון הוא היה מלמד תינוקות וזו היה מכה את התלמידים שלא לשם שמים, ולאחר שהלך לעולמו לא הייתה לו מנוחה בעולם הבא, לכן הוא בא בגלגול והוא צריך להתייסר בעולם הזה, בייסורים קשים בשביל לתקן זאת", ומאז ר' יהודה פתייה התחיל להתנהג איתו בחסד וברחמים, כאשר גדל הילד והיה לאיש הוא נעשה חולה מאוד וסבל ייסורים שונים וקשים במשך כל ימי חייו, יום אחד הוא פנה לאביו ואמר לו: "אבא, אני לא מבין, כל כך הרבה אנשים מגיעים אליך ואתה מתפלל עליהם, נותן להם קמעים וברוך ה' הם מתרפאים, מדוע עלי אתה לא מתפלל? הרי אתה רואה כמה אני סובל וכמה צרות יש לי", אמר לו אביו: "ילדי היקר. אגלה לך את האמת, ר' אברהם עדס גילה לי שבת בגלגול ובגלגול שעבר הייתה מלמד תינוקות והכת את הילדים שלא לשם שמים, ובאת לתקן את עצמך, לכן לא כדי לך שאתפלל עליך שתבריא, כי כל הייסורים הם לטובתך", אמר לו הבן: "אם כך תן לי סדר תיקון", ואז נתן לו אביו סדר תיקון, ולאחר שסיים לתקן את עצמו נפטר לחיי עולם הבא.

לתת חום ואהבה לתלמידים זה סוד ההצלחה

ועוד מעשה שהיה בשני מלמדים בתלמוד תורה שאחד מהם היה חביב מאוד על תלמידיו והם אהבו אותו מאוד, המלמד היה משמח ושמוח איתם ואף משחק עם הילדים. הבוחן שהיה מגיע פעם בשבוע לבחון, היה מאוד מתפעל מידיעותיהם, והתקדמותם של הילדים של זה המחנך. ולעומת זאת היה באותו תלמוד תורה מלמד שנהג להכות את התלמידים בצורה קשה, והיה כועס וצועק עליהם רבות. פעם אחת נפגשו שני המלמדים בישיבת מנחמים, אמר המלמד הקשה למלמד השני: "אינני יודע ואינני מדוע הילדים שבכיתתי אינם יודעים את הנלמד, והלא אני משקיע בהם כל כך הרבה כוחות, מדוע הם אינם יודעים את החומר הנלמד?" וכמובן שהתשובה מובנת. היות והוא משקיע בהם כוח פיזי ולא כוח רוחני זה קורה. [עד כאן מספר חינוך מלכות]

הקרה הטוב של הרב בן ציון. פעם הלך הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ברחובו של עיר בלוייו בנו הגאון רבי אליהו זצ"ל. נישג בחור והגיש הזמנה לנשואיו. האיר לו הרב פנים והביט בהזמנה. שאלו לשלום הוריו, וברכו בברכת מזל טוב ואמר לבנו: "אני חייב להשתתף בחתונתו!" תמה הבן, שכן היה זה לאחר מחלתו של רבי בן ציון. ההליכה כבדה עליו, ולא התחיל אף בחתונות של תלמידיו. בחור זה אינו מוכר. הוא לא תלמיד ואף לא שכן. א"כ לשמחה מה זו עושה? אמר לו רבי בן ציון: "הזוכר אתה את שבת החתן שלך לפני למעלה עשרים שנה? לאחר התפלה יצאנו מבית הכנסת בשירה לעבר מקום הסעודה. והנה באמצע הדרך נפתחה דלת אחת החצרות בשכונת בית ישראל. אישה שמעה את השירה, יצאה וזרקה סוכריות. לפי הכתובת בהזמנה זו אמו של החתן. היא השתתפה בשמחתו, בנשואיו בני. אי"כ עלי ליטול חלק בשמחתם בנישואי בנה". [יגילו במלכם]

כתוב בירושלמי מסכת סנהדרין פרק י' הלכה א': "אמר הקדוש ברוך הוא, אם שְׁמַעְתָּ דָּבָר [דבר תורה] אפילו מפי קטן וְיִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּינִי [ונהנת מהדבר תורה] לא יָהָא פְּעֻנְיָא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי קָטָן אֶלָּא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי דָּוִד. וְלֹא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי דָּוִד, אֶלָּא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי חֶסֶד. וְלֹא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי חֶסֶד, אֶלָּא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי נְבִיא. וְלֹא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי נְבִיא, אֶלָּא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי רֹעִה. וְלֹא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי רֹעִה, אֶלָּא מִשָּׁה, כְּמָה דְּתִימָר [כמו שנאמר] (ישעיה סט) וְיִזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מִשָּׁה עָמָּה אֵיזָה הַפְּעֻלָּה מִכֵּן אֶת רֹעִה צֹאנָה אֵיזָה הַשָּׁם בְּקָרְבָּהּ אֶת רֹחַ קְדֻשָּׁה. לֹא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי רֹעִה, אֶלָּא כְּשׁוּמְעוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה. נִתְּנָה מִרְעוּהָ אֶחָד וְאֶחָד אֶחָד אֶלָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּמָה דְּתִימָר [כמו שנאמר] (דברים יא) וְשִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל ה' אֶחָד-לֵהוּי ה' אֶחָד."

[כ] מקום הנחת תש"ר הוא במקום התחלת השער עד מקום שמוחו של תינוק רופס, דהיינו שיהיה קצה התחתון במקום שער, ולא סגי להיות המעברתא בלבד במקום שער, שעיקר התפלה תהיה חוץ למקומה, דכי גמרין ג"ש דבין עיניכם על עיקר התפלה גמירין ולא על המעברתא, וגדולה מזו כתבו הפוסקים שגם הקשר אם מניחו למטה מצמיחת השער על הצואר לא עשה כלום, אלא צריך שיהיה למעלה בעורף, שהוא סוף הגלגול והוא נגד הפנים עכ"ד:

[כא] כתב הרב ברכי יוסף ז"ל סי' כ"ה סק"ט כתבו משם הרב המקובל מהר"ר יעקב צמח, שהרב מהר"ש ויטאל ז"ל העיד שאביו מהרח"ו זצ"ל כשהיה עובר הרצועה בזרועו היה מהדק היטב וקושר היי"ד על התפלה וממשיך הרצועה אצל הזרוע ולעשות הכריכות, אבל בקבורה לא עשה שום כריכה כלל, ואמר מהרח"ו שכן נהג רבינו האר"י זצ"ל, ומהר"י צמח הוכיח כן מדברי הפוסקים ומדברי קבלה, וכך נהגנו ועמ"ש הרשב"ץ ח"ג בתשובה סי' קי"ח עכ"ל:

[כב] כתבתי בסה"ק בן איש חי בפרשת חיי שרה אות ד', דאם נתהפכה הרצועה יתענה יום אחד ע"ש, מיהו יש מי שכתב דלא מחייב בתענית, אא"כ פשע בזה, שהרגיש בשעת הנחה שנתהפכה הרצועה ונתעצל לתקן אותה, אך אם נתהפכה הרצועה ולא הרגיש בה - אלא בעת חליצת התפילין אין מחייבין אותי להתענות, וראוי לסמוך על זה לגבי ההמון להורות להם כן, ורק ירא אלקים ומדקדק במעשיו לצאת ידי שמים יתענה ותבא עליו ברכה, וכל זה הוא ברצועה המקפת הראש, וכן בשל יד הסמוך לקשר היד, אבל ברצועות של ראש המעטפות או המקפת בשל יד על הזרוע אע"פ שראוי להזהר בהם, אין כאן חשש איסור שצריך להתענות בהפוכם אפי' לחסידים ואנשי מעשה:

[כג] בסה"ק רב ברכות במערכת התי"ו כתבתי שיעור רוחב רצועה של תפילין צריך להיות כאורך שעורה וכו' בש"ע סי' כ"ז. וכתב מרן ז"ל בבי" דהרמב"ם ז"ל פוסל אם פחת משיעור זה, והנה היה מעשה שהרצועה נצרמה ברחבה מלמעלה סמוך לקציצה ומתחת שהיתה רחבה הרבה, אע"פ שנצרמה, נשאר בה שיעור אורך שעורה, ואמרת שצריך להחליפה, הן ברצועה של יד כאמור, הן ברצועה של ראש שנצרמה למעלה במקום המקיף וסובב הראש, יען כי פסולה היא זאת לדעת יש מפרשים שהביא מרן ז"ל בש"ע סי' תקפ"ו סעיף א', דאם נסדק השופר לארכו פסול אפילו בכל שהוא, ואע"פ שנשאר שיעור תקיעה, משום דמחמת כח וחוזק התקיעה הסדק הולך ומוסיף עד שישקד כולו, והואיל ועומד להסדק כאלו נסדק כולו דמי, ולפי"ז גם הנה ע"י שמושך הרצועה בשל יד בכל יום כשצריך וכו', וכן בשל ראש המקדק הרבה סביב ראשו נוספת הצרימה עד שתצטרם כולה, וכאלו מעתה נצרמה, וכאן יש לחוש בצרימה טפי משופר:

פרשת חיי שרה [א] כשיש מילה בבית הכנסת נכון להזהר אדם המתפלל שם שלא יחלוץ התפילין אלא אחר המילה, וכתב בחס"ל שיש סוד בדבר

[ב] לא יחלוץ תפילין לפני הס"ת אלא אחריו פניו לצד אחר, כי זה דומה למ"ש דאסור לחצוץ תפילין בפני רבו, בד"א כשהס"ת אינו מונח תוך תיק סגור, אבל אם מונח תוך תיק סגור לית לן בה, וכן עמא דבר:

[ג] צריך האדם למשמש בתפילין בכל שעה שזכר מהם, וימשמש בשל יד תחלה ואח"כ בשל ראש, ויזהר מאד שלא יסיח דעתו מן התפילין, ובכל רגע צריך לכוין בהם, חוץ משעה שעוסק בתורה ובעת שמתפלל תפילת העמידה דאז הוא פטור מהסח הדעת, אך בשאר התפלה כולה מתחלה ועד סוף צריך לזוהר שלא יסיח דעתו מהם, וכמ"ש רבינו זל"ה בשער הכונות דף ט"ו ע"א: ודע כי אע"פ דדבר זה של הסח הדעת הוא דבר קשה מאד על האדם בדורות אלו, הנה לפחות יזהר וישתדל ויתאמץ בענין זה של הסח הדעת בתפילת היוצר, דהיינו מעת שהתחיל בברכת יוצר אור עד שיעמוד בתפילת העמידה. ויש נוהגין מעת שהתחיל יוצר אור להניח ידו על תש"י ולמשמש בו בזא"ז בלי הפסק, כדי שלא יהי' להם הסח הדעת ממנו, ועיין בספר תורה לשמה מ"ש בזה: וכתבתי בסה"ק מקבצאל כ"י, בענין זה של הסח הדעת בתפילין מצינו שכתבו שלא יסיח דעתו אפילו רגע, ולמדו רז"ל דבר זה בגמרא. בקל וחומר מצ"ץ, וכן הוא בכתבי רבינו האר"י ז"ל שהזהיר שלא יסיח דעתו אפילו רגע, ואע"פ שמוכרחים לומר בזה כסדרת הגאון ב"ח ז"ל דמ"ש אפילו רגע ואלא לכתחילה, אך עכ"ז הדבר יפלא אדם יתכן לקיים דבר זה של רגע לכתחילה, דאע"פ דלפי"ד רבינו האר"י ז"ל לא נאמר דין זה דהסח הדעת בתפילין בתפילת העמידה, עכ"ז גם באומרו מן פרשת העקדה וקרבת וזמירות וברכותיהם, וק"ש וברכותיה ביוצר אור חייב האדם להיות מחשב ומכוין פשט הדברים שמוציא מפיו, וכיון שהוא מחשב ומתכוין בפשט הדברים, איך לא יסיח דעתו מן התפילין, ועל כן מוכרחים אנו לומר דליכא איסור הסח הדעת אלא במחשב בדברים חיצוניים, אבל במחשב בדברי קדושה שהם קרבת וזמירות ויוצר אין צריך להזהר בזה הדבר שאמרו שלא יסיח דעתו אפילו רגע, אלא כל שהוא זוכר התפילין בין פסוק לפסוק ובין ענין לענין סגי ליה: מיהו גם לשיטה זו י"ל דאינו מותר אלא רק במחשב בדברי קדושה של קרבת וזמירות וברכות ק"ש. אבל אם מסיח דעתו מן התפילין בשביל שמחשב בדברים שבינו לבין חבריו, או בדבר משא ומתן או בצרכי ביתו וכיוצא, הרי זה עביד איסור בהסח דעת זה, ועל זה הזהירו שלא יסיח דעתו אפילו רגע: והנה גם במחשב בדברים חיצוניים צריך לנו לדעת כמה הוא שיעור הרגע דאסור, אם נאמר שהוא שיעור כדי דיבור שלום עליו רבי, דבר זה קשה מאד וכ"ש אם נאמר רגע כמימריה, כמ"ש בגמרא על שיעור רגע דזעם, זה רחוק מן השכל, ואין הציבור יכולים לעמוד בזה, וכבר אמרו דאין

הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אמנם אפשר לומר שהוא שיעור מהלך ארבע אמות, דשיעור זה איתיה בעלמא בכמה דברים ועניינים. ויש שיעור שהעלה מדברי הרמב"ם ז"ל על שיעור הסח הדעת דתפילין שהוא שיעור מהלך מאה אמה, יען דהרמב"ם התיר שינת עראי בתפילין ומבואר בפוסקים שיעור שינת עראי יש אומרים שהוא כדי הלך מאה אמה, ולפי"ז פחות מכדי הילוך מאה אמה אין בו איסור הסח הדעת בתפילין, ועיין להגאון שאגת אריה ז"ל מ"ש בזה, אמנם לא יעלה מזור מזה להתיר איסור הסח הדעת בפחות מכדי הילוך ק', אמה, דיש לחלק שינה שאני משום דהישן אע"פ שאינו מחשב בתפילין אינו מחשב בדברים אחרים, משא"כ בהיכא דהוא ער ומחשב בדברים אחרים:

וכתבו בשם רבינו יונה ז"ל שהיה אומר, מתוך דברי רבינו משה ז"ל מצאתי ללמוד, דהיסח הדעת לא הוי אלא כשעומד בקלות ראש ובשחוק, אבל כשעומד ביראה ועוסק בצרכיו, אע"פ שעוסק באומנותו אין דעתו עליהם ממש אין לו נקרא הסח הדעת, וכ"כ הרשב"א בחדושי לסוכה, ובארץ יהודה אהא דישן בתפילין שבראשו שינת עראי דלא חשיב היסח הדעת, אלא שחוק וקלות ראש, וכמ"ש הטור בשם אביו הרא"ש ז"ל. והגאון מלבים ז"ל בסי' כ"ח סק"ב כתב וז"ל, הרא"ש בפרק מי שמתו, פירש שהסח הדעת אינו אלא שחוק וקלות ראש, ולדעתו כשהוא ישן לנה שייך היסח הדעת דשוכח הבלי העולם, וכדבריו כתב תלמידו רבינו יונה ורבינו ירוחם ובתוספות ישנים בשם רבינו שניאלי, וכ"כ הרשב"א בחדושי לסוכה, ובארץ יהודה הוכחתי שכן דעת רש"י ותוספות סוכה שם, שכתבו משום שמא יפח ולא משום הסח הדעת וכו' ע"כ ע"ש. וז"ל אם מחשב בעניינים חיצוניים כשהוא אומר יוצר אור בהיותו לובש תפילין הרי הוא בכלל קלות ראש הנו"ל, ואסור לכ"ע משום היסח הדעת דתפילין, ויש לדבר עוד בעזה"י:

בתפילין צריך שלא יסיח דעתו מהם וכתב הב"ח שהוא דין לכתחילה ואם עוסק בתפילה וקרבתו אין איסור היסח הדעת אבל אם מדבר דברים בטלים או מחשב חשבונות כמה הוציא יש היסח הדעת ושיעור היסח הדעת הוא שיעור ד' אמות וכתב רבנו יונה שהיסח הדעת הוא דווקא בשחוק וקלות ראש וכתב ע"כ שאם מחשב בדברים חיצוניים ב יוצר אור מקרי שחוק וקלות ראש וכתב ויש עוד לדבר על זה

[ד] איסור הפחה בתפילין יש אומרים שהוא דאורייתא וי"א דרבנן מיהו ישנני סוגי הפחה - אם זה הפחה עם ריח וודאי אסור אבל הפחה שאינו מוציא ריח שיש בו ריח רע כי אם רק יצא ממנו קולות ויש בהם רוח מועט מאד שאין בו ריח כלל, אין בזה איסור הפחה דאין זה נקרא הפחה אלא נקרא עטוש שהוא קול בלבד כמו קול שיוצא מן הגרון שרק שמע קול:

[ה] בעת שיוציא התפילין מן הכיס לבלעם לא ינערם מן הכיס אלא יוציאם בידו, וכמ"ש בספר חסידים וכו' באחרונים: ואחר שיניחם בכיס וירצה לסתום ולקשור את פי הכיס במשיחה התלויה בו, לא יגלגל הכיס שבו התפילין על המשיחה, אלא הכיס יאחזו בידו

ויגלגל חוט המשיחה עליו, וכמ"ש בש"ע סי' קמ"ז מוטב שתגלגל המוטפת סביב הס"ת, ולא יאחזו המפה בידו ויגלגל הס"ת סביב דאיכא בזיון לס"ת, וה"ה הכא, ועיין מג"א סי' כ"ז סק"י ל"א ומחצית השקל שם, וכ"כ בכף החיים סי' יו"ד אות מ"א כשכורכין החוט שבפי הכיס של הטו"ת לא יגלגל הכיס סביב החוט אלא יגלגל החוט סביב הכיס לכבוד הטו"ת, ובאופן שהיד האוחזת הכיס סביב הכיס לכבוד הטו"ת, באופן שהיד האוחזת הכיס לא יהיה מנענע אותה אלא היד שאוחז בה החוט ינענע אתה, ובה ה"י נזהר מהר"י דאנו ז"ל, והיה מוחה במי שעושה להפך. ועתה ראיתי בזה הדבר בהשטות דף ר"ח דהכריח כן ויישר חיליה, והוסיף לומר דלא יפה עושין הפותחין כיס התפילין שאוחזין החוט לצד מעלה והכיס נתלית באויר וננערת ונפתחת מאליה, דאין זה כבוד התפילין ע"כ, ודבריו חיים וקיימים עכ"ל ע"ש. נמצא הרבנים הנז' החמירו בזה גם בכיס החיצון של הטלית ותפילין, ולפי"ז משובח מאד מנהג אנשי אירופא שאין עושין לכיס הטלית והתפילין חוט כדי שיהיה גלגל חשוד אלא עושין לו לולאת שבוה נקשר ונסתם, וכשפותחין אותו ג"כ אין צריך לגלגל, ומנהג יפה הוא:

מעשה מהזהר - הליסטים שרצו להרוג את רבי פנחס נשרפו ללא ידיעתו
רבי פנחס היה הולך לראות את ב'תו, אשתו של רבי שמעון, שהיה חולה, והיו הולכים איתו הלקדים, והוא רכב על חמורו. עד שהיה הולך בדרך, פגע בשני ערבים. אמר להם, ב'תו זה התעורר קול מן העולם. אמרו לו, מימי העולם אין אנו יודעים, מימינו אנו יודעים. ש'תו יום אָחד היו אותם לקטים מקפחים דרכים של אנשים באותו שדה, ופגעו באותם יהודים ורצו לקפחם, ונשמע מרחוק ב'תו קול חמור הזה שפגע פגעם, ונראה ש'תו אש באותו קול (באותו שדה) ונשרף אותם, ונצלו אותם יהודים. אמר להם, ערבים, ב'תו זה שפגעם, לי, תנצלו יום זה מקלטים אחרים שפגעם לקם ב'תו.

ב'תו רבי פנחס ואמר, רבון העולם התרחשות נס זה עשית בגללי, ונצלו אותם יהודים ולא נדעתי. [שהרי רק עכשיו סיפרו לו הערבים כשהחמור נער נשרפו הליסטים שרצו להרוגו] פתח ואמר, (תהלים קלו) "לעשה נפלאות גדולות לבדו לי לעולם חסדו". כִּמְהָ טוֹבוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכִמְהָ נִסִּים מְרַחֵם לָהֶם כָּל יוֹם, וְלֹא יוֹדַע, רַק הוּא בִּלְבָדוֹ. אָדָם קָם בְּפֶקֶד נֶחֱשֶׁ בֶּאֱלֹהֵי הָאָדָם, וְהָאָדָם שֶׁם רָגְלוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְהוֹרְגוֹ, וְלֹא יָדַע בְּזֶה הָאֵישׁ, פָּרַט לְקָדוֹשׁ - בְּרִיךְ הוּא בִּלְבָדוֹ - הֵן לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ. אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְלִקְטִים מִחֲפִים לְהָרְגוֹ, בֶּאֱחָר וְנִתֵּן כֶּפֶר תַּחֲתָיו וְהוּא נָצַל, לֹא יָדַע הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא וְהֵסֵם שֶׁחָרִישׁ לוֹ, רַק הוּא בִּלְבָדוֹ - הֵן לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ. לְבָדוֹ עָשָׂה יוֹדַע, וְאָחֵר לֹא יוֹדַע.

אמרי חז"ל: נלמד ממש רבנו רב של כל ישראל לא להתבייש לומר איני יודע קל וחומר לשאר העם כתוב במסכת דרך ארץ פרק א הלכה כב אמר חפץ אתה ללמוד תורה, אל תאמר על מה שלא שמעת, שמעתי. אם שנו לך ולא שמעת, אל תבוש לומר לא שמעתי. ואם ישאלך אדם דבר שאי אתה בקי בו, אל תבוש לומר איני יודע. כתב חתן יהונתן שהוא הסבר לתרגום יונתן על התורה פרק כז פסוק ה לגבי משה שלא ידע מה לפסוק לבנות צלופחד וזה לשונו ... דיני ממונות היה משה זרזי ובדיני נפשות היה משה מתון, ובאלה ובאלה אמר משה לא שמעתי, מן בגלל ללמד ראשי סנהדרין של ישראל שעתידיים לקום מן אחריו, אשר היו זרזים לדיני ממונות ומתונים לדיני נפשות ולא יתביישו לשאול דין שקשה להם, כי משה שהיה רבם של ישראל צריך שיאמר לא שמעתי, בעבור כן הקריב משה את דינים לפני יי: איתא בספר 'בית יעקב' (מא ב"ד אלכסנדר. תלמודו של ספר מבחר הפנינים 1 - שער האמונה (ה) ואמר החכם בני אדם שאלו מאלהיכם שיחון אתכם האמונה. כי האמונה ראש התורה. ובקשו ממנו השלוה כי היא [ראש] הגדולה שבנעימות. בקשוה בעולם הזה ובעולם הבא. ודי באמונה עושר. ובעבודה עסק: ספר מבחר הפנינים י - שער ההסתפקות (ד) ואמרו מי שדי לו במה שגור לו הבורא הבורא הוא עשיר מכל בני אדם:

שאלה: הלווה לחברו כסף ויש לחברו דירה האם כשתובעו עובר על איסור לא תהיה לו כנושה תשובה: כותב הרה"ג ניסים קרליץ שכוין שיש לו דירה אם כן יש לו נכס וכיוון שיש אפשרות למכור את הדירה ולתת לו מסכום זה שכירות לייב חודש וכדי מחיתו לכן אין את הדין של לא תהיה לו כנושה **שאלה:** ראובן השכיר את דירתו לשננה לשמעון ב-2500 ₪, שמעון השכירה ללוי לחודש אחד ב-5000 ₪ מי זכה בהפרש **השוכר ראובן** או בעל הדירה. **תשובה:** הרמ"א בסימן שס"ג, כותב שאם אין בני הבית של לוי מרובים יותר מבני הבית של שמעון, שמעון השוכר הראשון זכה בהפרש לענין קצות שם מדוע לא נקרא כיצד עושה הלא סחורה בפרתו של חברו **שאלה:** כמה מה אפשר להרויח על דברים שהם חיי נפש על פי התורה תשובה: שו"ע על פי הגמרא בסימן נק"א בסופו כותב שבדברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות שמנים סלתות, (יש מחלוקת בין הסמ"ע לבי" מה נקרא חיי נפש) אפשר להרויח עד שנות (16.66%) לאחר נכיון כל ההוצאות וכותב בשמעי' דווקא לקמעונאי אבל סיטונאי לא יכול להכניס ברובו חיוני טרחותיו כיוון שטרחותיו מועטות מיהו היום שיש הוצאות שנינוע ושכר עובדים אולי הדין שונה גם בסיטונאי, דווקא שלא התייקר השער אבל אם התייקר בשער מכון כפי היוקא וכן דווקא משה פיקוח על כל המוכרים אבל אם אין פיקוח וכולם מוכרים במחיר גבוה אינו חייב להפסיד חז"ל מאד החמירו במפקיעי שערים וכתבו שדינו כמלווה בריבית

וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה' כְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה וּבְרַש"י:
לְצִלּוֹפֶחַד הָיוּ רַק בְּנוֹת. אָמְרוּ בְּנוֹת צִלּוֹפֶחַד לְמִשְׁה רַבִּנוּ: "אִם
אֲנוּ יְכוּלוֹת לִירֵשׁ אֶת אֲבִינוּ, לְחַיִּי, וְאִם לֹא אִזּוּ שְׂאֲמֵנו
תִּתְּיֵיבֵם שְׂנוּכָה לֵאחֹר", אָמַר מֹשֶׁה: "שְׂאֲלַתֶם טוֹב וְאִינִי יוֹדֵעַ
תְּשׁוּבָה אֲשֶׁלֶּא אֶת ה' וְהִיא צְרִיךְ לִשְׁאֹל אֶת הַקֹּהֵל" כֵּתוּב
וְלֹא יָדַע אֶת הַדִּין. הִסְבִּיחַ שְׂנַעְתַּעֲלָמָה מִמֶּנּוּ הִלְכָה- כְּתוּב
בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶשֶׁת פִּנְחָס פִּרְשָׁה כֹּא: יֵשׁ אֲוֹמְרִים שֶׁהִפְלִיא
(שֶׁהִשְׁכִּיחַ) מִן מֹשֶׁה אֶת הֵהִלְכָה שֵׁשׁ צְדִיקִים שֶׁנִּתְּנָאוּ בְּדָבָר
מִצְוָה (וְהַתִּישׁ קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּהֵן, אֶת מוֹצֵא שְׂאֲמֵר דָּוִד
הַמֶּלֶךְ (תַּהֲלִים קִט, נד) "מִרְוֹתָי הֵן לִי חֻקִּים", לוֹמֵר שְׁדֵרִי
תוֹרָה קְלוֹת וְרִגְלִית מִצְוִימוֹת, אֲמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
"חִידָּךְ שֶׁסּוֹפָה לְטַעוֹת בְּדָבָר שֶׁהִתְנוֹקֻת קוֹרְיוֹ", כִּשְׁחַעֲלָה אֶת
הָאָרוֹן טַעָה וַיִּתְּנֶה עַל הַעֲגֻלָּה, שֶׁאָמַר (שְׂמוּאֵל ב, ו, ג): "וַיִּרְפְּבוּ
אֶת אָרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֲגֻלָּה תְּדַשָּׁה", וְהִיא כְּתוּב בַּתוֹרָה שֶׁאֵת
הָאָרוֹן נוֹשָׂאִים בַּכֶּתֶף - בִּידֵיהֶם וְלֹא בַּעֲגֻלָּה וּבַכֶּךְ טַעָה דָּוִד
הַמֶּלֶךְ שִׁלַּח אֶת הָאָרוֹן בַּעֲגֻלָּה, כְּשִׁמְשׁוֹ אֶת הָאָרוֹן בַּעֲגֻלָּה
תָּלָה הָאָרוֹן עַצְמוֹ בְּצִמּוֹ וַיִּנְשָׂמוֹת הַפְּרוֹת מִתְּחַבְּרֵי, קָרַב עֲזָא
לְסִמְכוֹ (שְׂמוּאֵל ב, ו, ז): "וַיִּנְכְּחוּ שֵׁם הָאֱלֹהִים עַל הַשִּׁבְיָ", וְנִלְכַח
לְבֵית עוֹלָמָה (נֶפֶטֶר) עוֹזָה מִפְּנֵי שֶׁשִּׁנְּגַת תַּלְמוּד עוֹלָה דָּוִן,
(שְׂמוּאֵל ב, ו, ח): "וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַח ה' פָּרַח בְּעֵינָהּ",
אֲמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: "וְלֹא אֲמַרְתָּ מִרְוֹת הֵן לִי חֻקִּים,
וְלֹא לְמַדָּת (בַּמִּדְבָּר ז, ט): וְלִבִּנִי קָהֵל לֹא נָתַן כִּי יַעֲבִיד הַקְדֹּשׁ
עֲלֵיהֶם בְּתַתָּה שְׂאֵן, הַתְּחִיל וְתוֹאֵה (דְּבָרֵי הַיִּמִּים א, טו, יג): אֲמַר
ה' א-לֵהֵנוּ בְּנֵי כִי לֹא דָרְשָׁנָהוּ כִּמְשֻׁפֵּט. וְכֵן מֹשֶׁה גִלְּל שְׂאֲמֵר
(דְּבָרִים א, יז): "וְהִדְבָּר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תִּקְרְבוּן אֵלַי
וַיִּשְׁמַעְתִּינִי", שֶׁאִפְלוּ רַק נִרְאָה שֵׁשׁ בַּדְּבָרֵינוּ אִלוּ מַעַט חוֹסֵר
עֲנוּה הַתִּישׁ כָּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּנוּ וּשְׂכַח אֶת הֵהִלְכָה.
מִשָּׁל לְשִׁלְחָנִי שְׂאֲמֵר לְתַלְמִידוֹ אִם יָבֹאוּ לָךְ סִלְעִים לִפְרֹט פֶּרֶט,
וְאִם תְּבֹאוּ מִמְּרָגְלֵי מִכֵּיבָא אֵלַי, אֲבֹא אֲצִלּוֹ וְאִילָא אַחֲתָ שֶׁל
זִכּוּכִית, הִלּוּכָה אֲצִלּוֹ רַב, הִלָּךְ רַבּוֹ לְהִרְאוּתָהּ לֵאחֲרֵי, אִף כָּךְ
מֹשֶׁה אָמַר: 'הִדְבָּר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם וְגו', בָּאוּ בְּנוֹת צִלְפֶּחַד
וְהִפְלִיא מִמֶּנּוּ וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה'. (בַּמִּדְבָּר כז, ז):
כֵּן בְּנוֹת צִלְפֶּחַד דְּבִילָת, כָּךְ הוּא הַדִּין, אֲמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לֹא אֲמַרְתָּ: "הִדְבָּר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם וְגו', הַדִּין שְׂאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ
הַנְּשִׂים דִּין אוֹתוֹ. [לַעֲיִן בַּתְּרוּגָם יוֹתֵן שֶׁהִבֵּיא שְׂמִשְׁה רַבִּינוּ
רַצָּה לְלַמַּד לֹא לְהַתְבַּיֵּשׁ לוֹמַר אִינִי יוֹדֵעַ]

אנו רואים אצל גדולי האומה כיון שהיה נדנד קל שבקלים של חוסר ענוה, מיד נענשו שנתעלמה מהם הלכה. כפי שאנו רואים במדרש על דוד המלך וכן משה רבו על נדנד קל של חוסר ענוה נענשו שנתעלמה מהם הלכה. התורה הקדושה צריכה קדושה, טהרה ומידות מתוקנות כיון שהתורה היא דבר רוחני להבדיל מחכמות חיצוניות וכל פגם קטן גורם לשכחת התורה.

הגמרא במסכת מגילה דף ו' אומרת: "ואמר ר' יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן לא יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי ומצאתי תאמן ודווקא בדברי תורה אבל במשא ומתן סייעתא מן שמיא ולדברי תורה דווקא אלא להבנת הסוגיא אם תתייגע תבין אבל להעמיד את הגרסא סייעתא מן שמיא. מסביר רש"י שם: לזכור את מה שלמד שלא ישכחנה זה סייעתא דשמיא שיש יגע ואינו מוצא.

וכן חובה על האדם לדאוג לא לקחת כבודו של אדם אחר וכן שכן כבוד רב אפילו שרבו לא מקפיד עליו שאז אין סייעתא דשמיא. ה"לקח טוב" מביא בעניין זה מצאנו בגמרא **מעשה** [כתובות ט, ב.]. בהירסו של אביי שאל אותו אם לאשה מניקת מותר להתארס חמישה עשר חודש לאחר שילדה [חכמים אסרו להתארס עם אשה מניקה רק לאחר 24 חודש מלידת התינוק מחשש שמה תעברו ותצטרך לגמול את בנה] והתיר לו על סמך ארבעה שנים: א. ובמחלות רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה שמותר להינשא אחר חמישה עשר חודשים. ב. בית שמאי בית הלל הלכה כבית הלל, שגם כן פסקו כד. ג. עולא אמר בפירוש שהלכה כרבי יהודה שמותר לאחר 15 חודש. ד. אמר עוקבא אמר שרבי חנינא התיר לו להינשא לאחר ט"ו חודשים. וכל שכן האר"ס של אביי שאר"ס

ועדיין לא נשא. אחר כך שאל אביי את רב יוסף רבו והשיב לו שרב ושמואל פסקו שיש צורך להמתין כד חודש מהאירוסין. מיד רץ אביי אחרי הארסי מרחק שלוש פרסאות, ויש אומרים שרץ פרסה אחת בחול ולא השיגו. והסיק מכך אביי שצדקו חכמים שאמרו שאפילו "ביעתא בכותא" [הלכה ידועה בפרשטה ומפורסמת] אל לו לאדם להתיר במקום רבו [רב יוסף היה רבו של אביי]. לא משום שהדבר היה נראה כחוצפה, אלא משום שלפוסק באופן כזה אין סייעתא דשמיא. שכן דברי רב ושמואל היו ידועים לאביי מכבר ובכל זאת לא הייתה לו סייעתא דשמיא לזכור אותם בעת שפסק לארסי. [לקח טוב]

אנו רואים ממעשה זה שאפילו דבר פסיקה פשוט צריך סייעתא דשמיא ואם יש חיסרון רוחני קטן לא זוכה לכוון לאמת.

מסופר בגמרא בירושלמי: (יבמות דף סט. פרק יב הלכה ו) בני סימונייא באו לרבי ואמרו לו: "אנו רוצים שתתן לנו בן אדם ששהוא דרשן, דיין, ושילמדנו תורה ויעשה לנו כל צורכנו. נתן להם את לוי בר סיסי! בזמן ההכתרה עשו לי בימה גדולה והשיבוהו עליה. באו ושאלו אותו: "אשה היא גידמת ללא יד ב"מ כיצד היא חולצת". לא הגיב. לא ידע לענות שאלו אותו: "אם היממה במקום לרוק רוק ירקה דם האם זה כשר ונחשב לחליצה או לא?" לא הגיב כלומר לא ידע. אמרו אולי אינו בקי בהלכות נשאל אותו שאלה באדה. שאלו אותו: "מהו פירוש הפסוק בדניאל פ"י "ואבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת" וכי יש כתב שאינו אמת כיצד יכול להיות?" ולא הגיב. לא ידע לענות. באו לרבי ואמרו לו: "זה מה שפיסת אותו שאינו יודע להשיב תשובות לשאלותינו". אמר להם: "חייכם שנתית לכם אדם כמוני". שלח רבי וקראו ללוי בר סיסי. שאל אותו: "רקקה כדס מהוי". א"ל: "אם יש שן צחצוחית של רוק כשר?". "הגידמת". "אם היא חולצת". א"ל: "בשיניה". א"ל: "מהו פרוש הפסוק וזאם רשום ועלה אמת. כפי ששאלו לעיל". א"ל: "מדע שלא נחתם אגור דין רשום ועלה אפשר לבטל את הגזר דין. כשנחתם גזר דין אמת ולכן כתוב אמת שנחתם גזר הדין". אמר לו: "ולמה לא ענית להם בהכתרה". אמר ליה: "עשו לי בימה גדולה והושיבו אותי עליה וטפח רוחי עלי" (קצת עלתה רוחי עלי שהתגאיתי טיפה) קרא עליה רבי את הפסוק במשלי פ"ל "אם נבלת בהתגאית לאחז זמות יד לפח" מה גרס לך להתנבל בדברי תורה שלא ידעת להשיב תשובה על שנישאת בהן עצמך שקצת התגאית. אנו רואים שעל פגם קל נשכח ממנו דברי תורה כיוון שתורה צריכה קדושה וטהרה לכן כתוב שכל שלא נשא אישה הוא בלי תורה כיוון שתורה עם קדושתו וטהרה היא תורה אחרת מאשר לימוד תורה של אדם שעדיין לא נשא אישה וכן חלק מקדושת הלימוד היא להזהר ממאכלות אסורות.

מסופר על פרופסור מבוגר שבה לרב חיים קנייבסקי ואמר לרב: "אני לא מבין גמרא. אני פרופסור, ולא מצליח להבין גמרא!" וסיפר לו שפעם בחו"ל בקטנותו אכל דבר אחר (חזיר) ולכן הוא שואל אולי זה בגלל זה. אמר לו רב חיים קנייבסקי שאכן כן רצוהו לו שיתענה יום אחד למרות גילו המבוגר.

ובכן **מסופר** על גוי אחד פרופסור שעובד בנס"א שרצה להתגייס אבל ראה שאינו מבין כלום בגמרא לכן ביטל את רצונו להתגייס. הוא אמר: "אני פרופסור כך שהעבירה איננה בהבנה", הגיע לרב חיים קנייבסקי ואמר לו: "תתגייס ואם תבין את הגמרא הקדושה שכתוב בברכות התורה: 'המלמד תורה לעמו ישראל' דווקא ולא לגויים ואכן כך עשה ואז זכה להבין את דברי הגמרא.

וכן לכוון לאמת צריך סייעתא דשמיא. **מסופר** על הנודע ביהודה שבקבלת פנים בהכתרה שאלו אותו שאלה ומיד ענה תשובה ועל זה הקשו לו ושוב חזר בו ושוב הקשו שאלה. מיד הוא הבין שמסים לאותו ומראש ניסו להכשילו, לכן אמר להם: "כדי לזכות לכוון לדאמת צריך סייעתא דשמיא. כזוה הלכה למעשה יש סייעתא דשמיא אבל כזוה רק לברון אין סייעתא דשמיא". נבאל! לכן ההתורה דורשת נקיות וטהרה כיון שתורה זה דבר רוחני והתורה ממשנה את האדם לעומת זאת אדם הלומד חכמה חיצונית נשאר אותו אדם ולא משתנת פנימיותו. נוסף אליו משהו חיצוני, חכמה חיצונית אבל לימוד תורה משנה את פנימיותו של האדם ומידותיו נהיות מתוקנות וטובות. הלימוד תורה חייב במיוחד לשמור את עיניו ואת פיו מאד. כן אמר כבר מאיר ברב עדס הכרחי להצלחה בלימוד תורה. כך אמר כבר מאיר ברב עדס

מילי דבדיחיות: אדם ינוש לרופא ואמר לו אשתי לא שומעת ואמר לו הרופא תבדוק את שמיעתה תתרחק ממנה 15 מטר ותקרא לה אם לא ענתה לך תתקרב ל- 10 מטר אם לא ענתה תתקרב ל- 5 מטר ואם לא ענתה תתקרב ל- 3 מטר ואם לא ענתה תתקרב ל- 2 מטר ואכן עשה כך הוא קורא לאשתו אין תגובה עד שהגיע ל- 2 מטר וקרא לאשתו ואז היא אומרת לו זו הפעם החמישית שאני עונה לך לפעמים אדם חושב שהמום נמצא בבתו אבל בעצם המום הוא בנתן המום

העלון מוקדש להצלחת היוגותן ושילת חדד ובני ביתם: ש'ה' יתברך יצלחם במאד מאד ויתקיים בהם הפסוק ימלא ה' כל משאלותך וכן הפסוק בניך כשתלי זיתים סביב לשולחן ויזכו לראות בנים ובני בנים תלמידי חכמים

[illegible]